

109) (posant-ho dins el te. de La Llaguna) hi troba: 959 *Quillanum*, 1011 *villa Quilianum*, 1308 *La Quiylana*, 1438 *loch de la Quilana*, 1263 a *Quillana* i 1628 *Quillana*.

El context de tot això és inequívoc: no es pot referir a *Quilla*,¹ vila (d'altra sobirania) del distr. de Limós, ja internada uns 30 k. al N. del límit de les llengües i a més de 45 del ras en qüestió. Tant això com la forma femenina ja antiga, i tot el conjunt de la doc² proven que no és un topònim succedani d'aquell, i si bé quasi homònim, amb arrel local pròpia. Es tracta naturalment d'un nom romà amb sufix -ANUM, -ANA, que designa alternativament un PAGUS Q. i una VILLA Q. Sens dubte derivat d'un NP com *Aquilius* (Sch. 234), o *Aquinus*, -*inius* (526, 540), car no crec que vingui del NL *Aquileia* (cf. *Aquileiensis*, ib. 525), que hauria de ser derivació indirecta. Com que els en *Aquil-* devien tenir -I (que donaria més aviat *e cat.*), potser encara és millor partir d'AQUINIUS, -A, amb la dissimilació, obligada en tal combinació: -*nian-* > -*lian-*. En efecte, en la combinació VILLA AQUINIANA (-LIANA) les dues AA s'havien de confondre tot segur donant *Vila Quillana* (així en la menció de 1011 que igual s'hauria pogut segmentar *Vil' Aquillana*.

Des d'aquí amb lleus variants, es troba l'etim. de molts noms catalans i romànics, per més que en alguns el nexa -QUIL- s'ha simplificat en forma un poc diferent: cat. *Guilanyà* (AQUILIANUM, art. supra), *Agullana*, *Agullent*; it. *Agugliano*, *Aghiano*, *Gughiano*, *Bughiano* i fins *Quiliano* (Pieri, *Top. dell'Arno*) i altres cites que dono en el meu article *Agullana*. nav. *Acolain* (Caro Baroja, *Mat.Vco-Lat.* 67). El que és inadmissible fonèticament és partir de *Callianum* com voldria Skok, §63, p. 69. No ens ha de fer escrúpol la conservació de la -Q-, per més que en llatí fos intervocàlica. Un cas ben parió és el d'*Eraprunyà* (avui *Eramprunyà*) <AREA APRONIANI: les dues AA consecutives en aquest nom i en VILLA AQUINIANA /-LIANA estarien virtualment ja refoses quan es produí la sonorització de les intervocàliques i per tant en uns casos com el nostre o com d'*Eramprunyà* la consonant romangué sorda.

Potser aviat es reduí *Vila Quillana* a *La Quillana* (com avui) amb variant masculina *Lo Quillà*, *Quilban* quan quedaren reduïts a un «vilare» o vilaret.

¹ Aquest homònim, més important avui, només es documenta més tardanament: a.1145, *Quillianum*. N'hi ha hagut un altre en el Narbonès (antic priorat i castell), que també està ben documentat i des d'abans: *Quilianum* a.782; avui aquest esdevingut decadent i petit és distingit com *Quillanet*: Sabarthès., p. 336. Siguin o no posttopònims del nostre, també aquí s'explicaria una pèrdua prime-
renca de la A- en la forma explicada més avall o per confusió amb les preposicions locatives *a*, A(B).

LES QUIMERES

kiméres, pda. de Falset (XIII, 10.16). En aparença, el mot culte en el sentit de popular de passar ànsia, inquietud o malvolença (*DECat.* vi, 95b16ss.), però com que no se li veu aplicació toponímica natural potser es tracta d'un derivat del mot. dial. *quima* 'branca cimbal de l'olivera' encara que no ens consti més que a la Conca de Tremp i la Noguera i *quima* en cast. del Nord (956a6ss.) però hi ha el deriv *esquimar* en valencià (1500) (*DECat.* III, 701b). I què millor que un nom d'olivar a Falset? cf. *quilma* 'saca', espt. la usada per portar oliva al trull' (*DECat.* vi 954b24) mot d'origen diferent, però que en castellà s'ha encreuat amb *quima* donant el duplicat *esquilmar/ esquinar*.

QUINÇÀ

Localitat antiga als afores de Bna., a la parr. de Sta. Eulàlia de Provençana.

MENC.ANT. 1065: *Qui<n>ciano*; 1085: *Quintiano*; 1145: *Chinzanum*; 1179: *kinzano* (Mas, *NHBna.* x, 55, 167; xi 64, 307). La forma catalana *Quinça* ja apareix el 1172: «omni suo honore q. habebat de *Chinza* en sursum» (*Cart. St. Cugat* III, 241). Com veu Aebischer, és nom de predi romà en -ANUM, derivat del NP QUINTINUS d'on ve també un *Quincianus villa* i p. Narbonensi, a. 782, i diversos derivats en -ACUM aplegats per Skok. p. 125 i Arbois de Jub., p.156. Escrit *Quinzà* el trobem com cogn. a Tortosa (a. 1820, *BABL* XVI, 299).

QUINT-

Derivats del llatí QUINTUS 'cinquè' (*DECat.* II, 706b20-708b25).

Amb la -o conservada, pel mossàrab:

Font de Quinto, NL antic del terme de Tortosa documentat l'any 1340 (*BABL* XI, 396). *El Quinto* partida i *Mas del ~*, a Morella (xxviii, 18.25, xxvii, 170.14). *Barranquet del ~*, en el te. de Sanet i Negrals (xxxiv, 113.1). *La Penya's Quintos*, en el de Castell de Castells (xxxiv, 161.9).

Amb la -o escapçada pels pobladors catalans:

Los Quints, mas, a Catí (xxviii, 105.1). *Séquia del Quint*, a Vilamarxant (xxx, 112.17).

Del cat. *quintà*, -ana, 'camp de conreu, o feixa, al peu d'un mas' (*DECat.* II 708a33-53, 707b13ss.)

La Quintana, a Fontpedrosa (xxiii, 142.5). *Pla de Quintana*, a Freixa (xxxvii, 38.12). Sengles partides *les Quintanes*, a Ador (xxxii, 183.13), Almisera (xxxii,